

Pastiersky list Nitrianskej diecézy na Prvú adventnú nedeľu

Drahí bratia a sestry!

V dnešnú Prvú adventnú nedeľu stojíme na prahu nového liturgického roku. Nakoľko Cirkev je spoločenstvom, ktoré má spoločne kráčať po ceste do Božieho kráľovstva, dovoľte, aby sme sa prostredníctvom tohto pastierskeho listu spojili s Vami - kňazmi, zasvätenými i ostatnými členmi Božieho ľudu našej Nitrianskej diecézy.

Dnešné liturgické texty nás upozorňujú na bdelosť a pripravenosť, lebo naša spása sa približuje. K bdelosti patria aj skutky pokánia, ktorými chceme pripravovať cestu Pánovi do našich sŕdc. Pokánie je obrátením, zmenou života, je nápravou toho, čo sme hriechom pokazili.

Dnes by sme chceli poukázať na jeden osvedčený prostriedok pokánia, a tým sú odpustky. Vedie nás k tomu skutočnosť, že pred niekoľkými týždňami bol na Slovensku vydaný slovenský preklad *Enchiridionu odpustkov (Enchiridion Indulgentiarum)*, úradnej príručky o odpustkoch.

Keď hovoríme o odpustkoch, vieme, že ide o tajomstvo našej viery, ale aj o delikátnu tému, v ktorej nechýba historické nepochopenie, a ktorá sa negatívne odráža aj v samom spoločenstve medzi kresťanmi. Skúsenosť dosvedčuje, ako sa na odpustky občas nalepili povrchné postoje, ktoré napokon znehodnotili Boží dar a vrhli tieň na samu pravdu a hodnoty predkladané v učení Cirkvi.

Východiskovým bodom pre pochopenie odpustkov je hojnosť Božieho milosrdenstva zjavená na Kristovom kríži. Ukrižovaný Ježiš je tým veľkým „odpustkom“, ktorý Otec ponúkol ľudstvu skrze odpustenie hriechov a možnosť synovského života (porov. *Jn 1, 12-13*) v Duchu Svätom (porov. *Gal 4, 6; Rim 5, 5; 8, 15-16*). Tento duchovný dar sa však nemôže k nám dostať bez nášho prijatia a našej spolupráce.

Všimnime si, koľko už vzniklo projektov na zlepšenie sveta! Človek v ňom žijúci však potrebuje ešte jednu vec a to oslobodenie od hriechu. Hriech má dvojaký následok - vinu a trest. Ťažký hriech nás zbavuje spoločenstva s Bohom, robí nás neschopnými večného života, čo označujeme ako „večný trest“ za takýto hriech. Na druhej strane každý hriech, aj všedný, má za následok nezdravé pripútanie sa k stvoreniam, ktoré potrebuje očistenie či už tu na zemi (modlitbou, konaním dobra, znášaním ťažkostí), alebo po smrti, v stave nazývanom očistec. Vo sv. spovedi nám Boh odpúšťa vinu, večný trest a časť časných trestov. Zo zvyšku časných trestov sa potrebujeme očistiť. A práve nato slúžia odpustky, ktoré nám umožňujú odpustenie časného trestu pred Bohom za hriechy, ktoré sú už odpustené, čo sa týka viny. Dostane ho náležite pripravený veriaci v Krista za istých a stanovených podmienok pomocou Cirkvi, ktorá ako služobníčka vykúpenia svojou mocou rozdáva z pokladu zásluh Ježiša Krista a svätých.

Odpustky sú čiastočné alebo úplné podľa toho či oslobodzujú od časného trestu čiastočne alebo úplne. Odpustky môžeme získať buď pre seba, alebo ich venovať za zosnulých.

Na získanie úplných odpustkov je potrebné: 1./ vzbudiť si úmysel, že ich chcem získať; 2./ vykonať odpustkový skutok, na ktorý sa odpustky viažu (napr. návšteva chrámu, cintorína a pod); 3./ splniť tri obvyklé podmienky – pristúpiť ku sv. spovedi (možno ju vykonať 20 dní pred alebo po vykonaní predpísaného odpustkového úkonu), prijať sv. prijímanie, pomodliť sa na úmysel Svätého Otca (Otče náš, Zdravas Mária). Okrem toho sa vyžaduje vylúčenie každej pripútanosti k akémukoľvek hriechu, aj všednému.

Čo sa týka čiastočných odpustkov, Cirkev ponúka viaceré možnosti, predovšetkým štyri spôsoby udelenia odpustkov, ktoré nás vedú k tomu, aby úkony, ktorými sa napĺňa náš každodenný život, prenikal kresťanským duchom a aby sa vo svojom bežnom konaní usiloval o dokonalosť lásky. Vždy je potrebné vzbudiť si úmysel, že chceme získať odpustky. Môžeme tak urobiť ráno pre skutky celého dňa, ktoré sú obdarené odpustkami.

1./ Čiastočné odpustky môžeme získať, keď pri plnení svojich povinností a pri znášaní ťažkostí života s dôverou pozdvihneme myseľ k Bohu a pripájame k tomu, hoci len vo svojej myšli, nejaké nábožné vzývanie. – Plníme tak Pánov príkaz: „Treba sa stále modliť a nechabovať“ (*Lk*

18,1) a zároveň k tomu, aby sme vykonávali svoje povinnosti takým spôsobom, že pritom prehlbujeme svoje zjednotenie s Kristom.

2./ Čiastočné odpustky sa udeľujú veriacim, ktorí vedení duchom viery a s milosrdným srdcom dávajú seba samého alebo i svoj majetok v službe bratom trpiacim núdzou. – Táto výzva nás vedie k tomu, aby sme podľa Kristovho príkladu čím častejšie konali skutky lásky a milosrdenstva, ktoré sú vykonané v službe bratom trpiacim núdzou, tak ako to čítame v evanjeliu: „Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som počestný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma“ (Mt 25, 35n).

3./ Čiastočné odpustky sa udeľujú veriacim, ktorí sa v duchu kajúcnosti dobrovoľne zriekajú niečoho, čo je dovolené a čo im je vzácné. – Toto ustanovenie má nemalý význam práve v tejto konzumnej dobe, v ktorej – okrem zákona o pôste od mäsitých pokrmov, inak skutočne mierneho – je žiadúce, aby veriaci boli povzbudzovaní ku konaniu kajúcich skutkov. Sväté písmo nás k tomu povzbudzuje: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma“ (Lk 9,23); podobne: „Ak Duchom umíťvujete skutky tela, budete žiť“ (Rim 8,13). V súlade s predchádzajúcim nám sv. Lev Veľký radí: „Pôst toho, kto sa postí, nech sa stane pokrmom pre chudobných.“

4./ Čiastočné odpustky sa udeľujú veriacim, ktorí vo zvláštnych podmienkach každodenného života dobrovoľne vydávajú pred inými svedectvo viery. – Toto udelenie nás povzbudzuje, aby sme pred ostatnými ľuďmi verejne vyznávali svoju vieru. Sv. Augustín napísal: „Tvoje vyznanie viery nech ti je akoby zrkadlom. Pozeraj sa v ňom na seba, aby si videl, či skutočne veríš vo všetko, čo vyznávaš a každý deň sa raduj zo svojej viery“ – v duchu Ježišových slov: „Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, aj ja vyznám pred svojim Otcem, ktorý je na nebesiach“ (Mt 10, 3 2).

K týmto štyrom všeobecným udeleniam odpustkov sa pridávajú niektoré ďalšie možnosti: ako sú určené modlitby, čítanie Svätého písma, návšteva Oltárnej sviatosti, nábožné používanie požehnaných náboženských predmetov, návšteva posvätných miest a iné...

Všetci sme povolaní k svätosti. Pozerajme preto nahor, so srdcom vždy otvoreným voči nášmu Pánovi a jeho Matke, a nasmerujme každé gesto, každé slovo, každý náš dych k jedinému Pánovi a Spasiteľovi nášho života, Cirkvi a sveta, v duchu slov sv. Pavla: „Či teda jete, alebo pijete, či čokoľvek iné robíte, všetko robte na Božiu slávu“ (IKor 10, 31). Uvedomme si, že odpustky patria k vykúpeniu, pomáhajú nám odčistiť následky hriechov, ale podporujú aj našu každodennú osobnú cestu posväcovania.

Tak ako má milovaná osoba vždy otvorené srdce voči milovanému a túži po ňom, tak je naša duša povolaná k neustálej pozornosti voči svojmu Pánovi. Táto pozornosť je živá, usmerňovaná a trvalo udržiavaná aj cirkevným darom odpustkov. Predovšetkým čiastočné odpustky (ktoré by sme mohli nazvať aj ako „odpustky všedných dní“), ktoré môžeme získať viackrát počas dňa, prostredníctvom krátkej modlitby, kajúceho gesta, prečítaním verša zo Svätého písma, skutkom milosrdenstva a iných, neustále udržiavajú naše srdce otvorené voči Bohu a náš pohľad obrátený k nebu.

Radostné ohlasovanie odpustkov nám pripomína, že môžeme skvalitňovať náš kresťanský život a pomáhať tak iným. Teda môžeme žiť sväto už v tomto pozemskom živote, a to tak, že budeme využívať každú príležitosť prijímať dar Božieho milosrdenstva a že budeme trvalo žiť v láskyplnom objatí Boha, ktorý nám vždy obnovuje svoje „áno“ aj prostredníctvom daru odpustkov. Môže to byť aj naším tohtoročným adventným programom.

Drahí bratia a sestry, vyprosujeme Vám milostiplný adventný čas a spojení v modlitbe Vás všetkých zo srdca pozdravujeme a žehnáme!

Mons. Viliam Judák, nitriansky biskup

Mons. Peter Beňo, pomocný biskup

Prečítajte na Prvú adventnú nedeľu (27.11.2022) namiesto homílie.